

lich am 10. VII., nachdem der ganze Nistzyklus nur etwa 33—34 Tage gedauert hatte. Die Jungen des Schilfrohrsängers verliessen das Nest durchschnittlich am 5. VII., so dass bei dieser Art der Nistzyklus ungefähr eine Woche länger dauerte als bei der ersteren.

Die relativ häufigen Nestfunde im Juli weisen darauf hin, dass der Teichrohrsänger auch in Finnland regelmässig zum zweitenmal nisten kann,

In den 1. Gelegen des Teichrohrsängers variierte die Eierzahl zwischen 4 und 5, durchschnittlich betrug sie 4,14, und in den 2. Gelegen von 3 bis 4, durchschnittlich 3,75 Eier. Beim Schilfrohrsänger schwankte die Eierzahl zwischen 5 und 6 und betrug im Mittel 5,57.

Von den Nestern des Teichrohrsängers gingen drei zugrunde, davon eines deshalb, weil ein in der Nachbarschaft nistender Artkumpan so viel Baumaterial herausgerissen hatte, dass die Eier herunterfielen. Beim Schilfrohrsänger gingen i.J. 1956 vier Nester zugrunde. Drei davon wurden bei Hochwasser überschwemmt, während nur zwei ungewöhnlich hochgelegene Nester verschont blieben.

Beim Teichrohrsänger war das durchschnittliche Nistresultat der 1. Gelege etwa 2,4 ausgeflogene Junge und das der 2. Gelege entsprechend 3,0 Junge, wobei die Gesamtsumme der Eier- und Nestjungenverluste sich auf 35 % belief. In den observierten 1. Gelegen vom Schildfrohrsänger war das durchschnittliche Resultat 3,0 ausgeflogene Junge, während die Summe der Eier- und Nestjungenverluste etwa 45 % ausmachte.

Eräitä lintulöytöjä Perämeren rannikolta.

OLAVI HILDÉN

Kesällä 1957 tein vaimoni kanssa moottoriveneretken pitkin Perämeren rannikkoa Vaasasta Kemiin. Matkan päätarkoitus oli saaristolinnuston tutkiminen, mistä syystä reittimme noudatti enimmäkseen ulkoluotojen piiriin jäävää vyöhykettä. Tässä kirjoitelmaa rajoitun käsittelemään eräitä varsinaisen työn sivussa tehtyjä tilapäisluontoisia löytöjä.

Xenus cinerea. — Matkamme suurin yllätys oli pesivä rantakurvipari Laaja-nimisellä saarella Oulun edustalla. Heti noustuamme maihin 8. VII illalla huomasimme hätäilevän yksilön istumassa niityltä kohoavalla kivellä. Äkkiä se katosi, ja ryhtyessämme etsiskelyyn lintu odottamatta pyrähti edestämme lentoon suoraan pesältään! Myöhemmin sain kuulla, ettemme olleet ainoat emmekä edes ensimmäiset Laajan rantakurviparin löytäjät: maist. Fritzén ja yo Siira olivat jo ennen meitä käyneet saarella lintuja valokuvaamassa.

Pesän ja pesimäluodon kuvaus sisältyy myöhemmin ilmestyvään Fritzenin artikkeliin, joten en puutu siihen tässä yhteydessä.

Löydettäessä, siis 8. VII, pesässä oli kaksi munaa ja kaksi poikasta. Seuraavana aamupäivänä kuoriutui kolmaskin poikanen ja

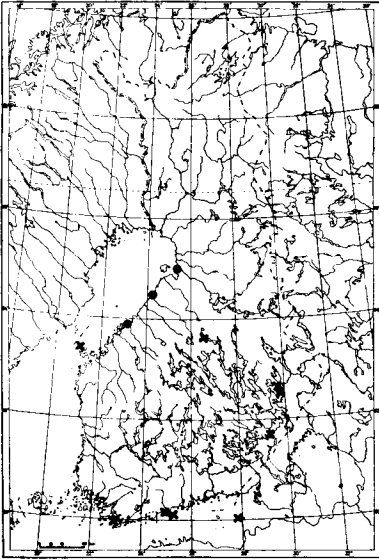

Kuva 1. Rantakurvin, *Xenus cinerea*, pesä Laajan saarella Oulun edustalla 9. VII 1957. Kaksi vanhempaa poikasta jo lähtenyt pesästä.

Abb. 1. Nest von *Xenus cinerea* bei Oulu am. 9 VII 1957. Zwei ältere Jungen hatten das Nest verlassen.

viimeisessä munassakin oli iso reikä (kuva 1); kaksi vanhempaa poikasta juoksenteli jo pirteinä pesän lähistöllä. Poikaset rengastettiin. Emo oli pesäpaikalla erittäin hätäinen, mikä on ymmärrettävää poikasten ollessa juuri kuoriutumassa: lenteli ympärillä kiivaasti varoitellen ja palasi hautomaan jouduttuaan välillä peloitetuksi pois, vaikka seisoi aivan avoimesti n. 15 m päässä! Toinen linnuista oli välinpitämättömämpi, oleili enimmäkseen kauempana pesästä rannalla, mutta tuli välillä puolisonsa luo pesälle varoittelemaan. Lintujen käyttäytymisessä kiintyi huomio ennen kaikkea moniin rantasipin eleitä muistuttaviin piirteisiin: pyrstön keinuttelu ja erikoinen lentotapa kuperin, rytmisesti väräjävin siivin olivat yhtä tunnusomaisia kuin tällä lajilla, samoin kaikkia vikloja luonnehtiva pään hermostunut nyökyttely. Eri ääniä totesimme parilla kolme. Tavallisin oli hieman pikkukuovimainen *ky-vy-vy-vy* tai ehkä paremmin *ky-ly-ly-ly*, jota linnut käyttivät sekä varoittaessaan että kutsuessaan (vrt. HILDÉN 1955), yksin-

omaan varoitusääni oli pitkä, venähtävä *klyyí*, ja soidinlauluksi oli tulkittava sointuva *krryí krryí krryí*... Todennäköisesti juuri viimeksi mainittua ääntä tarkoittaa kaikissa käsikirjoissa mainittu »*kuvitryy*».

Kuva 2. Rantakurvin, *Xenus cinerea*, löytöpaikat Suomessa. Piste = tavattu pesivänä, risti = tavattu läpimuuttavana.

Abb. 2. Die Fundorte von *Xenus cinerea* in Finnland. Punkt = brütend, Kreuzchen = durchziehend.

Oheiseen kartakkeeseen (kuva 2) olen merkinnyt rantakurvin aikaisemmat löytöpaikat maassamme, tunnetut pesimätapaukset Kokkolan lähistöllä (HELLSTRÖM 1884, KRANK 1898) ja Pyhäjoen suistossa (LINDMAN 1895, MERIKALLIO 1916) sekä 9 muuttoajan havaintoa: Joensuu, Höytiäisen kanavan lietteet 1931 ja 1934 (PYNNÖNEN 1943); Bromarv ja Lavansaari 1936 (SUOMALAINEN 1936); Helsingin Kaivopuisto 1940 (BERGMAN & FABRICIUS 1945); Helsingin saaristo 1954 (J. Paatela, tiedonanto S.L.Y:n kokouksessa 12. II. 1955); Björköby, Valassaaret 1955 (HILDÉN 1955); Kiuruvesi, Niemisjärvi 1955 (REINIKAINEN 1958); Säminki, Puruvesi 1955 (B. Lindeberg, suull. tieto). LEHTONEN (1955) tosin mainitsee lajin tavatuksi muuttoaikoina peräti 20 kertaa, mutta tämän tiedon lähteistä en ole selvillä. Muuttoaikojen löydöt sijoittuvat kauniisti arktisten vesilintujen ja kahlaajien maamme kautta kulkeville valtareiteille, Suomenlahdelle ja Itä-Suomen vesistöille sekä Pohjanlahdelle; ainoastaan

Kiuruveden havaintopaikka on hieman syrjässä näiltä. Tämän valossa näyttää siltä kuin laji enemmän tai vähemmän säännöllisesti, joskin tietysti erittäin harvinaisena, muuttaisi maamme kautta itäisille pesimäseuduilleen. Muuttomatoilla rantakurveja on joutunut Perämerenkin rannikolle, jonka alavat rantaniityt nähtävästi siinä määrin muistuttavat lajin elinympäristöä sen varsinaisilla kotiseuduilla, jokisuistojen tulvaniittyjä, että se on johtanut pesimiseen ja erillisen paikalliskannan syntyyn. Lajin yli Siperian ja Pohjois-Venäjän ulottuvan levinneisyysalueen läntisimmät osathan ovat Vianmeren rannoilla, siis jo varsin lähellä Perämerta, joten tällainen »hyppäys» ei tunnu mahdottomalta.

Voitaneen viitata sellaiseenkin mahdollisuuteen, että rantakurvin esiintyminen Perämeren piirissä olisi reliktiin luontoinen samalla tavoin kuin eräiden täällä kasvavien Jäämeren rannikon sekä Pohjois-Venäjän ja Siperian tulvamaiden kasvien, esim. *Primula sibirican*. Näiden katsotaan myöhäisjääkaudella levinneen Vianmeren rannoilta kapean, salmien halkoman Maanselän poikki Itämeren puolelle, seuranneen maan kohotessa väistyvää merta länteen ja joutuneen täten yhä kauemmaksi erilleen muusta esiintymisalueesta (ks. A. KALELA 1949, KALLIOLA 1950). Näin voisi ajatella tapahtuneen rantakurvinkin osalta. Tosin lintua ei voi täysin rinnastaa alustaansa sidottuun kasviin, mutta toisaalta lintujen kiinteä kotipaikkauskollisuus on vastapainona niiden liikkuvuudelle ja aiheuttaa kerran kansoitettun pesimäalueen säilymisen niin kauan kuin olosuhteet siellä pysyvät riittävän suotuisina.

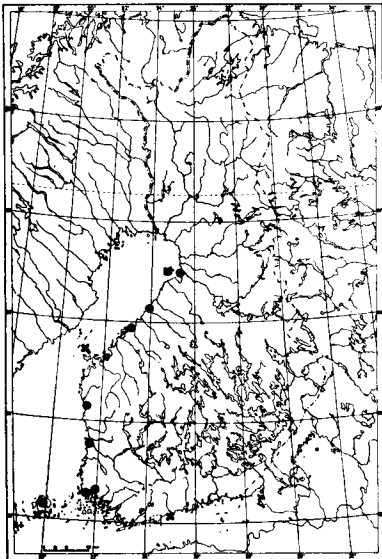
Calidris alpina schinzii. — Pesivän parin tapasimme K a l a j o e n suistoalueen Vahasniemellä 28. VI. Maasto oli täällä aukeata merenrantatasankoa, jossa *Elymus arenariusta* kasvavat hietikot, *Scirpus palusterin* peittämät luhtaniityt ja lähes kasvittomat vesijättömaat vuorottelivat. Pari oleskeli luhtaniittyalueella, jossa sillä luultavasti oli poikaset. Toinen linnuista (♂?) oli kovin levoton, lenteli ympärillämme varoitellen ja laskeutui välillä aivan lähellemme siipirikoksi tekeytyen, toinen (♀?) pysyi loitommalla.

Toisen pesivän *schinzii*-parin löysimme O u l u n ulkopuolelta Laaja-nimiseltä saarelta. Täällä näimme 8. —9. VII useaan otteeseen soidinlentoa esittävän suosirrin, joka käytökseltään selvästi erosi paikalla levähtävistä nimirodun yksilöistä. Rodunmääritys olisi kuitenkin puutteellisen tarkkailun vuoksi jäänyt epävarmaksi, elleivät

saarella käyneet maist. V. Törnroos ja yo J. Siira olisi voineet varmistaa sitä.

Aikaisemmin etelän suosirri on todettu meillä pesivänä Ahvenanmaalla (RÄSÄNEN 1957), lounaisrannikolla Taivassalossa (HORTLING 1929, MERIKALLIO 1955) ja Mietoisissa (FRITZÉN 1953, MERIKALLIO op.c.) sekä länsirannikolla Porin edustalla (RAITASUO 1949, KLEMOLA 1950), Kristiinassa (JOHANSSON 1955) ja Kokkolan lähistöllä (CASÉN 1957 ja 1958); Kristiinan löydössä ei tosin ole mainintaa rodusta, mutta maan eteläpuoliskolla pesivät suosirrit kuulunevat epäilyksittä kaikki *schinzii*-rotuun. Lisäksi rotu on muuttoaikana ilmoitettu nähdyksi Helsingissä (HORTLING op.c.), Ahvenanmaan Lågskärillä (P. Linkola, suull. tieto), Valassaarilla (HILDÉN 1955) ja Hailuodossa (TÖRNROOS 1956); on kuitenkin syytä epäillä, että aikaisin huhtikuussa meillä nähtävät yksilöt ovat kaikki eteläistä rotua (HILDÉN & LINKOLA 1955). Löydöt olen koonnut oheiseen kartakkeeseen (kuva 3).

Koska etelän suosirrin lähimmät pesimäseudut ovat niin kaukana kuin Ruotsin eteläosissa ja Viron rannikoilla (ROSENBERG 1953, PETERSON & MOUNTFORT & HOLLOM 1955), on esiintyminen näin pohjoisessa aika erikoista. Lukuisten muidenkin lajien levinneisyysalue työntyy Pohjanlahden rannikolla kauemmaksi pohjoiseen kuin muu-

Kuva 3. Etelän suosirrin, *Calidris alpina schinzii*, löytöpaikat Suomessa. Piste = tavattu pesivänä, risti = tavattu läpimuuttavana.

Abb. 3. Die Fundorte von *Calidris alpina schinzii* in Finnland. Punkt = brütend. Kreuzchen = durchziehend.

alla, ja eräitä eteläisiä lintulajeja on tavattu täällä pesivänä kaukana varsinaisilta kotiseuduiltaan, esim. *Limosa limosa* (TÖRNROOS 1955, KORHONEN 1956) ja *Sterna albifrons* (HANNERZ 1947). Syynä ilmiöön on nähtävästi se, että ensinnäkin Pohjanlahden rannoilla on laajalti tarjolla soveliaista maastoa, nimenomaan aukeiden rantojen lajeille. Niinpä etelän suosirrin pesimäympäristöä ovat ROSENBERGIN (op. c.) mukaan »hiekkaiset ja matalaa heinää kasvavat rantaniityt», jollaiset ovat juuri ko. alueelle tyypillisiä. Toiseksi tällä suunnalla ei ole välillä mitään tehokkaita leviämisseiteitä, esim. laajoja fysiognomisesti vieraita maisematyyppejä, pysähdyttämässä muuton prolongaatio-sa normaalin asuinalueen rajojen yli lentäviä lintuja; päinvastoin länsirannikkomme muodostaa maisemallisesti lähes yhtenäisenä jatkuvan vyöhykkeen. Muuton pidentyminen muuttovirettä kiihoittavien säätekijöiden vaikutuksesta on tunnetusti lintumaailmassa yleinen ilmiö, ja suosirrin osalta sitä varmaankin vielä tehostaa *schinzii*-yksilöiden liittyminen arktisille seuduille matkaaviin nimirodun ja muiden pikkukahlaajien parviin. Tällä tavoin voi otaksua Pohjanlahden harvalukuisen, mutta kaikesta päätellen vakiintuneen *schinzii*-kannan saaneen alkunsa.

Larus minutus. — Pesivän pikkulokkiparin tapasimme 10. VII hyvin yllättävästä paikasta, Luodeletto-nimiseltä ulkoluodolta H a u k i p u t a a n pitäjän kuuluvassa Kellon saaristossa. Mainittu luoto on sijainniltaan mahdollisimman merellinen, joka puolelta aukeiden ulapoiden ympäröimä; etäisyys sekä manteren että Hai-luodon rannoista on yli 10 km ja lähimmistä metsäpeitteisistä saaristakin 8 km. Pitkänomaisen luodon itäosa, missä parilla oli pesänsä suuressa, n. 50 paria käsittävässä tiirayhdyskunnassa (pääasiassa *Sterna paradisaea*) oli mukulakivistä ja somerikosta rakentunut riutta, kasvillisuutena keskiosissa mätästävää *Silene inflataa* ja *Chrysanthemum vulgarea*, rannoilla *Molinia caerulea*-heinikköä.

Pesä sijaitsi mukulakivikkoa ja *Molinia*-laikkuja käsittäväällä rannalla. Se oli rakennettu sirottavista *Phragmituksen* ja *Scirpuksen* korsista, aivan vastavalmistuneen näköinen, mutta tyhjä. Tästä päätellen ensimmäinen pesintä oli epäonnistunut ja toisen muninta ei vielä alkanut. Linnut pysyttelivät kiinteästi yhdessä, esittivät useasti luonteenomaista soidinlentoaan ja tulivat välillä lähelle varoittelemaan.

Tapaamispaikka on merellisyytensä johdosta hyvin erikoinen;

pikkulokkihan on lähinnä reheväkasvuisten, maatuvienvärien ja merenlahtien asukas. Rannikoiden lukuisten löytöpaikkojen joukossa on kuitenkin eräitä pesimätapauksia sisäsaariston luodoilla: Espoo, Varsasaaren ja Vehkasaaren välinen luoto (ARHIMO & TAMMILEHTO 1936) sekä Svinögrund (BERGMAN 1939); Helsinki, Lauttasaaren Tiirakari (KURLIN 1943, BERGMAN 1952); Raippaluoto, Bergbåda (POHJOLA 1954). Viimeksi mainittu luoto sijaitsee avomeren äärellä, mutta silti vain kilometrin päässä Raippaluodon täysin mantereeseen kaltaiselta rannalta; muut ovat metsäpeitteisen saariston piirissä ja matalien merenlahtien lähituntumassa. Näihin verrattava tapaamispaikka on Hailuodon eteläisin kärki aukean meren partaalla (SANDMAN 1892, TÖRNROOS 1956). Pikkulokki on kuitenkin jo ennen omaa löytöäni tavattu pesivänä ulkosaaristoympäristössä: Iin pitäjän Krunneilla 1900-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä vähintään neljänä kesänä (MERIKALLIO: Palménin arkisto). Pesimäpaikkana täällä oli suuren, metsäisen Maakrunnin suojaisessa lahdelmassa sijaitseva Länsiletto-niminen luoto, joka länteen päin rajoittuu aavaan mereen.

Naurulokki (*Larus ridibundus*) on tunnetusti viime aikoina yhä lisääntyvässä määrin ruvennut levittäytymään merensaaristoon, jopa ulkoluodoille (esim. BERGMAN 1953, HILDÉN & LINKOLA 1955), mikä on katsottava seuraukseksi optimiympäristöjen liikakansoituksen aiheuttamasta kasvaneesta populaatiopaineesta. Samaa selitystä voidaan tuskin soveltaa pikkulokkiin, koska laji yhä vielä on kovin vähälukuinen; esim. matkallamme emme tavanneet sitä missään muualla. Pikemmin tuntuu siltä, että syy on etsittävässä pikkulokin voimakkaasta sosiaalisuudesta, joka pakottaa linnut hakeutumaan naurulokki- ja tiirakolonioihin lajin vähälukuisuuden ollessa useimmiten esteenä riittävän suurien omien yhdyskuntien muodostumiselle. Tunnetuista saariston pesimäpaikoista kaikki ovat olleet tiirayhdyskuntia, Svinögrund ja Tiirakari lisäksi suuren naurulokkikolonian asuinpaikka, ja niissä pesineiden pikkulokkien määrä on aina ollut pieni, 1–7 paria. Nähtävästi niistä biotooppitunnuksista, jotka laukaisevat pikkulokin pesimäpaikan valinnan lajin lukumäärän ollessa vähäinen, tiira- tai naurulokkikolonian läsnäolo on tärkein tai joka tapauksessa hyvin keskeinen osatekijä, mikä voi johtaa lajin asettumiseen normaalista poikkeavaan ympäristöön, merensaaristoon. Ennen kaikkea sanottu koskee pohjoisia rannikkoseutujamme, missä naurulokin vähenemisen takia juuri ulkosaariston tiirayhdys-

kunnat ovat suurimmat pitkäsiipiskoloniat. Vastaavalla tavalla, lokki-lintuihin kohdistuvasta sosiaalisesta riippuvuudesta johtuviksi, BERGMAN (1957) selittää eräiden makeanveden sorsien pesimätapaukset meren ulkoluodoilla. Mahdollisena osatekijänä on kuitenkin korostettava myös merensaariston ja lakeuksien keskellä sijaitsevien eutrofisten vesien fysiognomista yhtäläisyyttä, maiseman aukeutta; tämä lienee pääasiallisena selityksenä esim. *Anthus pratensis* ja *Tringa totanus* esiintymiseen molemmissa ympäristöissä.

Emberiza aureola. — Viime aikoina melko runsaslukuisena Oulun seuduilla (TENOVUO 1953, FRITZÉN & TENOVUO 1957) ja paikoin muuallakin Perämeren ja Merenkurkun rannikoilla (BÄCK 1955, NYKVIST 1955, KLOCKARS 1956) tavattu kultasirkku oli jo ennakoita odotettu laji retkellämme. Poikkesimme kuitenkin mantereella vain kolmessa paikassa, missä maaston rakenteen perusteella oli edellytyksiä lajin tapaamiseen, nimittäin Lohtajalla, Kalajoen suistossa ja Pyhäjoen suistossa, viimeksi mainitussa paikassakin aivan pikaisesti suppealla alueella. Kalajoen suulta löysimme kultasirkun, muualta emme.

Tapaamispaikka sijaitsi Kalajoen suiston W-puolen niemellä, jolla 30. VI totesimme 3 ♂♂. Biotooppi oli maatuvaan ruohikkolahteen rajoittuva laaja vesaikkoalue, jossa n. 3 m korkeat pensasmaiset harmaalepät muodostivat lähekkäin sijaitsevia ryhmiä ja saarekkeita muuten aukeassa maisemassa. Maaperä oli kuivaa, kasvillisuuden päälajeina *Myrica gale*, *Empetrum nigrum* ja *Juncus filiformis*; merkeistä päätellen alue oli keväällä ollut tulvaveden alla. Maasto vastasi fysiognomisesti FRITZÉNIN & TENOVUON (op.c.) kuvauksia lajin elinympäristöstä Liminganlahdella — molemmissa paikoissa aukeanluontoiset pensaikkomaat —, vaikkakin Kalajoella pensaikko oli leppää eikä pajua kuten Liminganlahdella.

Laulavat koiraat oleskelivat pensaikkoalueen rantaniittyyn rajoittuvassa reunaosassa hyvin lähekkäin: äärimmäisten lintujen laulu-paikkojen väli oli vain n. 70 m, ja kaikki kolme laulajaa pystyivät näin ollen helposti kuulemaan toisensa. Muualta laajalti yhtenäisenä levittäytyvältä vesaikkoalueelta emme lajia löytäneet. Kultasirkku-koiraiden selvästi todettavaan pyrkimykseen ryhmittyä erillisiksi »kolonioiksi» ovat ja FRITZÉN & TENOVUO (op. c.) kiinnittäneet huomiota. Kultasirkku on siis tyypillinen esimerkki lajista, joka huolimatta reviiirilintuluonteestaan hakeutuu pesintääjäksi harvoiksi, mutta

kiistatta sosiaalisen kokonaisuuden muodostaviksi ryhmiksi (vrt. O. KALELA 1953). Kalajoen lintujen keskinäistä yhteyttä osoitti se, että yhden koiraan ryhtyessä laulamaan muut heti vastasivat omalla tahollaan! Ne lauloivat pensaiden sisäosissa piilossa eivätkä siis latvoissa kuten FRITZÉN & TENOVUO (op. c.) mainitsevat; mahdollisesti tämä kuitenkin johtui vain navakasta tuulesta. Kaksi linnuista nähtiin hyvin: ne olivat puhdasvärisiä yksilöitä, siis vähintään 2-vuotiaita.

Pesiä emme huolellisista etsinnöistä huolimatta löytäneet, emme liioin havainneet naaraita; mahdollisesti linnut olivat parittomia.

Kirjallisuutta: ARHIMO, A. A. & TAMMILEHTO, R. P., 1936, Espoon ja Kirkkonummen saaristojen linnustosta. *Ornis Fenn.* 13: 4. — BERGMAN, G., 1939, Untersuchungen über die Nistvogelfauna in einem Schärengebiet westlich von Helsingfors. *Acta Zool. Fenn.* 23. — 1952, Naturskyddsområdena för sjöfågel vid Finlands kuster. *Suomen Riista* 5 B. — 1953, Über die Auswirkung einer mangelhaften Anpassung der Lachmöwe, *Larus ridibundus*, zur Meeresmilieu. *Ornis Fenn.* 30: 3. — 1957, Zum Problem der gemischten Kolonien: Die Reiherente (*Aythya fuligula*) und die Lariden. *Die Vogelwarte* 19: 1. — BERGMAN, G. & FABRICIUS, E., 1945, Strödda iakttagelser över sällsynta fåglar: *Terekia c. cinerea* (Güldenst.). *Ornis Fenn.* 22: 3. — BÄCK, R., 1955, Fågeliakttagelser från södra Österbotten. *Ornis Fenn.* 32: 4. — CASÉN, R., 1957, Fågelobservationer från Gamlakarleby med omnejd 1956. *Ornis Fenn.* 34: 2. — 1958, Fågelobservationer från Gamlakarleby med omnejd 1957. *Ornis Fenn.* 35: 1. — FRITZÉN, N., 1953, Tiedonanto Turun Eläin- ja Kasvitiet. Seuran kokouksessa 13. XI. 1952. *Luonnon Tutkija* 57: 2. — FRITZÉN, N. & TENOVUO, R., Kvantitativa fågelstudier vid Limingoviken, *Ornis Fenn.* 34: 1. — HANNERZ, E., 1947, Småtärna häckande i Norrbottens skärgård. *Vår Fågelvärld* 6: 3—4. — HELLSTRÖM, F., 1884, *Medd. Soc. F. Fl. Fenn.* 13: p. 197, 204. — HILDÉN, O., 1955, Uusia lintuhavaintoja Merenkurkun Valassaarilta. *Ornis Fenn.* 32: 4. — HILDÉN, O. & LINKOLA, P., 1955, Suuri lintukirja. Helsinki. — HORTLING, I., 1929, *Ornitologisk Handbok*. Helsingfors. — JOHANSSON, P.-Å., 1955, Fågelobservationer i Kristinestads-trakten våren och sommaren 1955. *Ornis Fenn.* 32: 2. — KALELA, A., 1949, Mistä ja milloin Suomi on saanut kasvistonsa? Eräitä ääri viivoja. *Suomen Luonto* 8. — KALELA, O., 1953, Lintujen sosiaalisuudesta, sen kehityksestä ja populaatioekologisesta merkityksestä. *Luonnon Tutkija* 57: 4. — KALLIOLA, R., 1950, *Suomen kaunis luonto*. Porvoo—Helsinki. — KLEMOLA, T., 1950, *Calidris alpina schinzii* (Brehm) vakituisesti pesivänä Yyterissä. *Ornis Fenn.* 27: 4. — KLOCKARS, B., 1956, Fåglarna i det sydösterbottniska kustlandet. *Österbottensk Årsbok 1953—1955*. — KORHONEN, P., 1956, Mustapyrstökuiiri, *Limosa limosa* (L.), todennäköisesti pesivänä Porissa. *Ornis Fenn.* 33: 3—4. — KRANK, H., 1898, Fågelfaunan uti Gamla Karleby, Larsmo och en del af Kronoby socknar. *Acta Soc. F. Fl. Fenn.* 15: 4. — KUMLIN, R., 1943, Havaintoja saaristolintujen lukumäärästä Helsingin lähiympäristössä. *Ornis Fenn.* 20: 1. — LEHTONEN, L., 1955, Jokamiehen lintukirja.

Helsinki—Porvoo. — LINDMANN, V., 1895, Tidskr. för Jägare & Fiskare 1895: p. 184. — MERIKALLIO, E., 1916, Lintutietoja Pohjois-Suomesta III. Medd. Soc. F. Fl. Fenn. 43: p. 75. — 1955, Suomen lintujen levinneisyys ja lukumäärä. Helsinki. — NYKVIST, K., 1955, Bofynd av brunhuvad gulsparv, *Emberiza aureola* Pall., på Björkö i Kvarken. Ornis Fenn. 32: 2. — PETERSON, R. & MOUNTFORT, G. & HOLLOM, P. A. D., 1955, Europas fåglar. Stockholm. — POHJOLA, M., 1954, Pikkulokki, *Larus minutus* Pall., pesinyt Raippaluodolla. Ornis Fenn. 31: 4. — PYNNÖNEN, A., 1943, Havaintoja Joensuun seudun linnustosta. Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistyksen julkaisuja, B: 2. — RAITASUO, K., 1949, *Calidris alpina schinzii* (Brehm) pesinyt Preiviikissä Porin lähellä. Ornis Fenn. 26: 4. — REINIKAINEN, A., 1958, Rantakurvi, *Xenus cinerea*, Kiuruvedellä. Ornis Fenn. 35: 1. — ROSENBERG, E., 1953, Fåglar i Sverige. Stockholm. — RÄSÄNEN, T., 1957, Suosirri, *Calidris alpina* L., Ahvenanmaalla pesivänä. Luonnon Tutkija 61: 5. — SANDMANN, L., 1892, Fågelfaunan på Karlö och kringliggande skär, Medd. Soc. F. Fl. Fenn. 17. — SUOMALAINEN, H., 1936, Die Graue Uferschnepfe, *Terekia c. cinerea* (Güldenstädt), als Herbstdurchzügler auf der Insel Lavansaari, mitten im Finnischen Meerbusen. Ornis Fenn. 13: 4. — TENOVUO, R., 1953, Kultasirkku, *Emberiza aureola* Pall., yllättävän runsaslukuisena Limingassa. Ornis Fenn. 30: 1. — TÖRNROOS, V., 1955, Havaintoja mustapyrstökuovista, *Limosa limosa* (L.), Oulun seudulla. Ornis Fenn. 32: 4. — 1956, Hailuodon linnusto sadan vuoden aikana. Oulun Luonnonystävien Yhdistyksen julkaisuja, A: 3.

Zusammenfassung: Seltene Brutvögel an der Küste des Bottenwicks.

Der Verfasser berichtet über einige bedeutsame Vogelfunde, die bei einer Motorbootfahrt an der Küste des Bottenwicks (= nördl. Teil des Botnischen Meerbusens) entlang von Vaasa nach Kemi im Sommer 1957 gemacht wurden.

Auf einer Insel vor der Stadt Oulu (65°) wurde am 8. VII. ein Nest von *Xenus cinerea* mit 2 Eiern und 2 Jungen (Abb. 1) gefunden. Beide Eltervögel waren zur Stelle. Der Flug, das Schwanzwippen und Kopfnicken ähnelten stark demjenigen beim Flussuferläufer. Diese in Sibirien und Nordrussland westlich bis an die Küste des Weissen Meeres regelmässig nistende Art ist früher an zwei Stellen an der Küste des Bottenwicks nistend angetroffen worden sowie auf dem Durchzug in Finnland 9 mal (Abb. 2). Die Zugfunde konzentrieren sich auf die bekannten Zugstrassen der arktischen Wasser- und Stelzvögel, was zu der Vermutung berechtigt, dass die Art vielleicht regelmässig in äusserst geringer Zahl durch Finnland zieht. Die physiognomische Ähnlichkeit der niederen Uferwiesen am Bottenwiek mit den Alluvialwiesen an den Flussmündungen in Nordrussland könnte zu einem Verbleiben zum Nisten und somit zur Entstehung einer lokalen Population geführt haben. Die andere Möglichkeit wäre, dass der Terekvasserläufer im Bereich des Bottenwicks ein ähnliches Relikt ist wie gewisse hier vorkommende Pflanzen der Eismeerküste sowie der Alluvionen von Nordrussland und Sibirien, z.B. *Primula sibirica*.

Ein nistendes Paar von *Calidris alpina schinzii* wurde an zwei Stellen angetroffen: an der Mündung des Flusses Kalajoki (64° 15') am 28. VI. und auf einer Insel vor der Stadt Oulu am 8. VII. Die früheren Funde der Rasse sind

in der Karte (Abb. 3) eingetragen. Die Ursache für dieses nördliche Nistvorkommen liegt nach Ansicht des Verfassers in der den Arten der offenen Küste besonders zusagenden Geländestruktur der finnischen Westküste sowie im Fehlen von die Zugprolongation erschwerenden Ausbreitungshindernissen, z.B. physiognomisch fremden Landschaftstypen. Die Zugprolongation wird sicherlich dadurch gefördert, dass *schinzii*-Individuen sich den Scharen anderer kleiner Stelzvögel anschliessen, die in grosser Zahl eben an der Westküste entlang ziehen.

Ein nistendes Paar von *Larus minutus* wurde am 10. VII. in den äusseren Schären von Haukipudas (65° 10' N) in einer Kolonie von etwa 50 *Sterna*-Paaren angetroffen. Der Nistort war eine in Anbetracht der hiesigen Verhältnisse extrem maritime Geröllklippe, also ein vom normalen Nistmilieu der Art deutlich abweichendes Gelände. Auch früher ist Nisten der Art einigemal in den finnischen Schären beobachtet worden, aber nur einmal auf einer Klippe im äusseren Schärenhof. In sämtlichen Fällen handelte es sich um wenige (1—7) Paare, die in Seeschwalben- oder Lachmöwenkolonien nisteten. Nach Auffassung des Verfassers ist die Ursache für die Ansiedelung der Zwergmöwe in dem für sie atypischen Milieu in den Schären die starke Soziabilität der Art, die die Vögel dazu veranlasst, die Gesellschaft von »Ersatzkumpanen« aufzusuchen, wo infolge geringer Anzahl der Art keine genügend grossen eigenen Kolonien gebildet werden können.

Emberiza aureola, die in letzter Zeit regelmässig nistend u.a. in der Gegend von Oulu angetroffen worden ist, wurde am 30. VI. an einer neuen Stelle an der Mündung des Flusses Kalajoki gefunden: 3 ♂♂ sangen im Erlengebüsch am Rande einer verlandenden Schilfbucht. Der grösste Abstand zwischen den Singplätzen betrug etwa 70 m, so dass die schon früher bei der Art beobachtete Neigung zum Bilden von lockeren »Kolonien« ganz evident war. Zwei von den Vögeln wurden gesehen, es waren mindestens 2-jährige reingelbe Individuen.

Tiedonantoja - Meddelanden.

1. Kahlaajien muuttohavaintoja Lieksasta ja Pielisjärveltä vv. 1955—57.

Lieksanjoen suun pohjoispuolella Lieksassa oleva Kevätlahti on seudun parhaita kahlaajien levähdyspaikkoja muuttoaikoina. Näin on asian laita varsinkin keväisin, sillä normaalivuosina vesi peittää loppukesälläkin rantalietteet alleen suurimmaksi osaksi. V. 1956 oli kuitenkin rantaa paljaana kesälläkin huomattavan laaja alue erittäin vähäisen vedenkorkeuden vuoksi. Osa havainnoista on tehty juuri Kevätlahdella. (J.P. = Jarmo Parkkinen.)

Haematopus ostralegus. 22. V 1955 tapasi Paavo Rajala meriharakan Nurmijärven kylässä (24 km Lieksasta N) Jongunjoen rannalla.

1. VI 1957 3 yks. Kevätlahdella. Tulivat lentäen Kaupunginniemen yli etelästä päin, lentelivät hetken Varasjoen suun tienoilla ja suuntasivat sitten lentonsa Mönninselälle Törönsaaren suuntaan. (J.P.)